

venske šole, majo v svojem jeziku pisane novine, časopise i donok se tožijo, vi pa esče nam naš jezik branite gučati? — „Vi tak pravite, ka ste vi „osloboditelje“ — „rešitelje“, mi pa tak pravimo, ka ste vi „colaske“ pa „rešetarje“, vi tak pravite, ka ste nas od robstva „rešili“, mi pa tak pravimo, ka ste nas v najhujšo robstvo „vrgli“, vi tak pravite, ka ste vi naš brati, mi pa tak pravimo „vrag“ je vaš brat, ne mi.“ — „V ogrski orsag (državo) pošilja Prekmurjski Glasnik tiste, šteri se me ne vidi. Perse to bi dobro bilo za njega, č bi vsi oni, kem se jugoslovsko ravnanje ne vidi, prekšli v ogrski orsag, ar bi te naša krajina pravna gratala i oni bi za krajinski pečn z velkov radostojov prekoželi svoje listvo. Ali mi tak mislimo, ne je daleč cajt, gda do oni ši ta, odkee so prišli, na visike krajnske planine i tam do si zdihavali od lepoga „Prekmurja“. Prosim, to so samo nekatere etvetke iz ene same „numere“ omenjenega lista, a mislim, da kdor pregleda te, spozna prekmurškemu miljeju glavo in srce. Draginja, kot nikjer, do železniške postaje — pa saj za nas pridejo v poštev pravzaprav železniške postaje šele v deveti deželi, do katerih pa ni, da bi poskušal priti vsako leto, ker je dohod predrag. V Prekmurje spada prvovrstno, vestno in narodnozanesljivo učiteljstvo, kar velja tudi za drugo uradništvo. Ako se nas v resnici za tako tudi smatra, potem se nam vrnejo dnevnice,* ako pa se nas vpošteva le kot manj vredno blago, potem pa smo za to krajino nesposobni; v tem slučaju pa proč z nami od tu v notranjščino Slovenije, magari „iz službenih ozirov“. Upam, da ne bo protestiral niti eden izmed onih, ki smo prišli od onstran Mur semkaj „s trebuhom za kruhom“, kakor pravi lepo Klekl v svojih Novinah.

X. V.

— **Poročila** sta se učiteljica Anica Kovačeva in učitelj Edmund Turnher iz Višnje gore.

— **Tovariša, ki bi imel še Učiteljskega Tovariša** s 23. avg. 1918, l. s prilogo prosimo, ako bi list lahko odstopil uredništvu Uč. Tov. in ga v ta namen poslal v Ljubljano.

— **Solarji pri Sv. Barbari St. g. pri Mariboru** so nabrali za revne ruske otroke 408 K, učiteljstvo pa za ferjalni Savez za poprav Karadjordjevega konaka 200 kron, vrhutega nad 100 lističev po 4 K za učiteljski konvikt in pedag. didakt. krožek v Mariboru. O novem letu velja razumna požrtvovalnost in stremenje za složno delovanje; tovariši(-ice), vsi za jeden smoter! Tudi ta bo dosežen!

— **Iz Konjic.** Žalostne razmere vladajo v konjiškem okrajnem šolskem svetu. Menda ga ni okrajnega šolskega sveta, ki bi bil komplet in že nad pol leta ne bi imel seje, kakor ravno „konjiški“. Pozivljamo šolsko oblast, da napravi v tem oziroma red! Učiteljstvo je že skrajno nevoljno, ker mu ni vseeno, ako leže njih prošnje, vloge šolskih vodstev itd., ki se naj rešujejo pri plenarnih sejah, nerešene ter čakajo rešitve že nad pol leta. Kakor kažejo dejstva leži krivda na predsedstvu, ki radi postranskih ozirov zavlačuje sklicanje seje, čeravno je žele nekateri člani, ki imajo zanimanje za šolske in učiteljske zadeve v okraju.

— **Tov. Hinku Klavora** je nagloma umrl na Božič sinček Milivoj. Naše sožalje!

— **Učiteljstvu v Ljubljani in bližnji okolici!** Delegatinja ameriškega Rdečega križa **Pattie Day Miller** hoče po njenem obvestilu iz Beograda našo organizacijo **okoli 18. t. m.** predavati ljubljanskemu učiteljstvu o bistvu in pomenu te institucije s posebnim ozirom na šolstvo. Čim pobimo točno obvestilo glede dneva predavanja, javimo to našemu članstvu po dnevnikih, na kar cenj, tovariši(-ce) se sedaj opozarjamo.

— **Vsem cenjenim tovarišem in tovarišicam,** kakor tudi raznim društvom, ki so se obrnili na me zastran glasbenega dela mladinske igre „**Kralj Matjaž**“, nanašam tem potom, da so dotične glasbene točke v tisku in bodo izšle v najkrajšem času v založništvu Vilka Weixla v Mariboru, kamor se naj tudi naslovijo naročila. — **Ciril Pregelj.**

— **Jugoslovanski Matici** je darovala mladina l. m. deške osnovne šole 1500 K.

— **Iz znanega okraja.** (Premestitev pod klobukom). Predsedniku okr. šolskega sveta je bil učitelj R. hudo na poti in skušal se ga je iznebiti. Ker pa gospod predsednik iz raznih razlogov zadevo ni hotel spraviti v sejo okr. šolskega sveta,

* Prekmurje je iz teh ozirov uvrščeno tudi en razred višje pri draginskih dokladah. Uredn.

je naprosil enega svojih uradnikov — nekoga starega gospoda —, da je ta izdelal dotičnega učitelja v „Jugoslaviji“. List je sicer notico priobčil, priobčiti pa je moral nekaj dni za tem tudi popravek učitelja, kjer so bile vse trditve ovržene. (Tisti uradnik pač ni bil točno informiran!) — Ni trajalo dolgo, pa je bil dotični učitelj od višjega šolskega sveta premeščen. Premestitev se je torej izvršila zgolj na podlagi privatnih informacij na kako vplivno osebo pri višjem šolskem svetu.

Naši šolski odri dobro delujejo.

— **Vurberg pri Ptuj.** (Šolski oder.) Dne 22. grudnia je imela šola božičnico, ki je obsegala dve glavni točki: Proslava lepe naše domovine in uprizoritev božičnega večera z obdarovanjem učencev.

Naši malčki so s svojim prisrčnim petjem in z navdušnimi deklaracijami pokazali, da so ponosni Jugoslovanci, ki so vredni, da se jim priredi božičnica. Zato so pa bili tudi očarani z divnim božičnim drevescem in s prekrasnimi jasticami. Med zvonjenjem mило donečih božičnih zvončkov v gramofonu se je razgrnilo božično drevesce v svojem blešku, nato se je oglašil nad jasticami samospjev „Poglejte čudo se godi“. Nastala je tajnostna tišina, kateri je sledilo petje in deklaracije božičnih pesmi. Pred obdarovanjem je nad vse čustveno deklariral eden učenec: „Odprti srce, odprti roke...“

Vsi učenci so bili obdarovani z izvrstnim pecivom, ki ga je pripravila nadučiteljica s sodelovanjem učiteljic. Otroci šoli naklonjenih staršev so po majhnih porcijah moke, mleka, masti, jaje, sadja nanosili toliko, da je bilo možno vseh 200 otrok obdarovati s sladkim pecivom in z božičnikom. Domači pek je daroval 100 žemelj za uboge šolarje. Učiteljstvo je oskrbelo iz lastnih prispevkov sladkor, nakit za drevesce in pripravo jastike.

Šol. vodja je med privatnimi dobrotniki šole nabral 1500 K za nakup šol. potrebnih (knjige, zvezke, pletilno volno, peresa, svinčnike, radirke), ki so se razdelile med ubožne šolarje.

Ganljiv je bil prizor po končani prireditvi, ko so obstopili starejši šolarji in njih reditelji šol. voditelja in se mu zahvaljevali za krasen užitek in darove. Hvaležno so povdarjali, da jim bo ta dan ostal v trajnem spominu.

— **Litijska šolska mladina** (Šolski oder.) priredi dne 5. in 6. januarja 1922 v Sokolski dvorani mladinsko igro „Pogumni Tonček“, pravljico v petih dejanjih s petjem. Čisti dobiček je namenjen za poravnavo dolga pri šolskih knjigah in za šolske potrebščine.

— **St. Jurij ob juž. želez.** (Šol. oder.) Na dan sv. Štefana priredila je tukajšnja šolska mladina lepo uspelo božično slavnost. Na vzporedu so bile žive slike, deklaracije, petje ter otroška igrice „Božiček“. Obilen obisk je pokazal, kako priljubljene so pri vseh slojih take predstave. Za revno rusko deco darovali so učenci in učenke 616 K, katera vsota se je poslala pokrajinski vladi v Ljubljano.

— **Iz šmarskega okraja.** **Pristava.** (Šolski oder.) Na Štefanovo je priredilo tukajšnje učiteljstvo s šolsko mladino predstavo. Na vzporedu sta bili dve kratki otroški igri, petje, deklaracije in živa slika. Čisti donesek se uporabi za ubogo šolsko deco. Mladina in odrasli, ki so napolnili šolsko sobo, so pozorno sledili dovršenim nastopom na odr. Bilo je v resnici zanimivo opazovati to pestro življenje, ki so nam ga nudili malčki. Kako samozavestno, brez vsake bojazni so nastopali! Posebno pa se je odlikoval Mirko v igri „Kaznovani šaljivec“. Poznal se je v vsem fini okus in rutina ge. Mušičeve, ki je z otroci naštudirala uloge. Pod vodstvom tov. Goričanove je zapela šolska mladina pesmi: Božično, Slovenec sem in Lepa naša domovina. Ubrani otroški glasovi so prijetno vplivali na poslušalce. Tovarišico je stalo mnogo truda, da je dosegla tako lepe uspehe v petju. Pevske točke in deklaracije so pokazale, koliko važnost pripisuje učiteljstvo nacionalni vzgoji. Prirediteljem naj bo v bodrilo k nadaljnjemu delovanju.

Vestnik za učiteljsnike.

VABILO NA DEŽELO!

Po smrti šefovi pa je nastal prevrat. V tej dobi se je pričel tudi v naši občini širiti zloglasni „Štajerc“. Njegovi članki so bili polni gonje proti narodnim buditeljem, zlasti proti narodni duhovščini po svetopisemski resnici; udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce. Res je našel tudi „Štajerc“ precej begajočih ovnov, ki so s slastjo povživali njegovo zel po-

sebno še, dokler jih je pital z brezplačno hrano.

Ker sem postal nadučitelj, so me veljaki hoteli priučiti, kako se pleše po njihovi „viži“. Dresura se je pričela.

Razposlal sem opomine radi šolskih zamud. V nedeljo po maši se odpro vrata in predme stopi mož, s klobukom na glavi. Vprašal sem ga po namenu častnega obiska. Srečo me motreč, stopil je predme in pričel: „Kaj ste mi poslali tisti „cegele“ za otroke?“ Jaz: „Menda zato, ker otroke preredno pošiljate v šolo.“ „Otroci so naši in mi jih doma „nucamo“. Obledo jim kupite vi in jesti jim dajate, pa jih imejte vedno v šoli.“ Jaz: „Bi se vam res najbolje prileglo, da bi jaz vaše otroke oblačil in redil.“ On, v vedno milejšem tonu: „Ni dosti, da vas moramo tako drago plačevati; sedaj bi še radi od naše kazni obogateli, mi vam bomo že pomagali, saj mi tudi poznamo postave.“ Zbog take vljudnosti me je seve minila potrpežljivost. Vprašal sem se možica, kje želi najhitrejšega izhoda iz sobe, pri oknu ali pri vratih. Na to vprašanje mi sicer ni odgovoril, nač pa je naglo, brez pozdrava, kakor je brez njega prišel — izginil pri vratih, ko je zagledal gorjačo v moji roki. Ker je sam pri odhodu menda pozabil, kje je kljuka, sem se vrata za njim zaprl in prvo delanje je bilo končano. Zunaj stoječi, ki so v duhu prisostvovali prizoru in poslušali ljubeznjiv pogovor v sobi, so se menda pa prepričali, da imam precej trdo glavo za priučenje njih „viže“. Nadaljno proceduro so ustavili.

Da se je pa pričelo delovanje med ljudstvom, je povzročil tale slučaj.

Bilo je pozno pomladi. Pri sosedu opazim nenavadno vrvenje. Ženske v jok, moški v stok. Pogledam tja in opazim, da je napenjalo lepo sosedovo kravo. Ker sem se prepričal, da so vse umetnosti navzočih brezuspešne, sem vzel požiralo cev, ki mi jo je podarila Kmetijska družba in sem šel k sosedu. Ko sem povedal kaj nameravam, me je hkrati pogledalo do 10 začudenih obrazov, ki so izražali Tomaževo neverjetnost. Ker ni bilo druge pomoči, mi je sosed, ne s prevelikim zaupanjem, dovolil poizkus. Sreča je bila na moji strani, poizkus se je popolnoma obnesel. S tem je bil led prebit, zaupanje je rastlo.

Koprivčev Žane si je zlomil nogo. Šli so v K... po zdravnika. Ker je bil pa ta poslanec, so zvedeli na žalost, da je odšel na Dunaj v „Reichsrat“.

Kaj sedaj? Pomagati si starši niso znali. Domislili so se, da bi mogoče učitelj tudi otroku pomagal, ker je rešil sosedu kravo. Poslali so po mene. Obvezal sem dečka za silo, mu uravnal nogo in pripeljali so ga srečno v 6 ur oddaljeno bolnico.

Rane obvezavati in ustavljati prevročo kri, sem imel večkrat prilžnost o „žeganju“.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

— **k Slovenska šolska Matica.** Publikacije za l. 1921. so dotiskane. Vsak društveni dobi trije knjig in sicer: Pedagoški Zbornik (164 str.), uredil dr. K. Ozvald. — **Telovadba.** II. del (s 47 slikami in mnogimi načrti — 112 str.), spisal dr. Pivko in prof. Schaup. — **Posebno ukoslovje** pouka v elementarnem razredu osnovnih šol (76 str.), spisal Fr. Fink. Poleg teh knjig dobi vsak tudi „Letno poročilo“ t. j. imenik članov, seznam knjig itd. P. n. poverjenike iz naslednjih okrajev prosimo, da vpošljejo do 15. t. m. imenik članov in sicer: Krško, Logatec, Marenberg, Maribor - mesto, Ormož, Šoštanj. Zamudniki ne bodo tiskani v „imeniku“. Na naročila brez denarja se odbor ne ozira; tudi položnice ne razpošilja posameznikom, ampak edino le poverjenikom.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

II. seja ozjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 17. decembra 1921.

Naše stališče v razmerju do pragmatike javnih nameščencev.

Poverjenik poroča, da je poslalo več društev dopise v zadevi poslovanja anket glede splošne uradniške pragmatike. Nekatera društva navajajo, da so se njihovi člani udeležili uradniških shodov, na katerih je poročal poslanec prof. Reisner, ki je izjavil, da se učiteljskemu zrelostnemu izpitu ne namerava priznati enakovrednosti z zrelostnim izpitom ostalih srednjih šol (gimnazij, realk itd.). — Ozji sosvet odločno povdarja neomajno stališče slovenskega učiteljstva glede priznanja enakopravnosti zrelostnega izpita učiteljskega.

teljišč z onim ostalih srednjih šol, pravice, ki jo je učiteljstvo uživalo že doslej. Tudi sedaj, ko je na vidiku osnovenje splošne uradniške pragmatike, poverjenstvo ni nikdar zanemarilo svoje dolžnosti in je opetovano opozorilo na naše učiteljske zahteve centralo v Beogradu, odkoder smo tudi zaprosili osnutek pragmatike. Začetkom decembra, čim smo poznali za omenjene trditve na uradniških zborovanjih, smo se takoj obrnili na UJU v Beograd, odkoder se nam ni odgovorilo. Na zagrebški skupščini se nam je zagotovilo, da sta v anketi za uradniško pragmatiko dva učitelja. — Ozji sosvet sklepe, da se odpošlje deputacijo k poslancu prof. Reisnerju, ki naj izjavi, odkod ima podlago za svoje trditve. Zajedno se priporoča o predmetni zadevi zainteresirati našo splošno učiteljsko javnost v državi potom Narodne Prosvete.

Šolski uradni list.

Učit. društvo za kočevski okraj pošilja dopis v zadevi uvedbe „Šolskega uradnega lista“, kjer naj bi izhajale vse naredbe, tičoe se šolstva, takoj, ko pridejo v veljavo. Sedaj dobiva učiteljstvo povečini naredbe, ki so velike važnosti, ali prepozno, ali pa sploh ne. Tudi ni sedanjji „Uradni list“ dostopen vsemu učiteljstvu. — Tov. poverjenik pojasni, da je v tej zadevi že večkrat posredoval pri učni upravi, kjer pa so imeli vedno pomislike, češ, da bi bil tak list predrag. Na predlog tov. Luznarja se sklone, poslati tozadevno vlogo na viš. šol. svet, naj uvede šol. ur. list, ki naj bi izhajal kot priloga Učit. tov., kadar bi se nabralo toliko snovi.

Privatne šole.

Ptujsko učiteljsko društvo se obrača proti privatnim, zakotnim šolam, kamor pošiljajo ptujski Nemci svoje otroke, ker jim duh javnih šol ne prija in se čutijo še vedno vzvišene nad Slovenci. Ker ni mogoče kontrolirati, ali se vrši pouk na teh šolah v jugoslovanskem duhu, se poziva naučna uprava, da jih nemudoma zapre. V tem smislu se odpošlje vloga na viš. š. svet.

Povišanje draginskih doklad, dnevnice, nabavni prispevek.

Več. okr. društev poroča o naravnost obupnem stanju in katastrofalnem položaju članstva, iz katerega je edini izhod nujna takojšnja in izdatna pomoč. V to svrhu naj se čimprej zvišajo draginske doklade (dnevnice) ter izplača primerni nabavni prispevek. Sklene se na to ponovno opozoriti glavni odbor. Na predlog tov. I. Dimnika se hoče zainteresirati o tekočih zadevah glavni odbor in časopisje (Nar. Pr.) s članki v srbohrvaščini.

Nabavljalne zadruge.

Okraj. društva: celjsko, konjiško, savinjsko itd. urgirajo, kaj je s pričetkom poslovanja nabavljalnih (potrošniških) zdru. Povečini so vsa društva za vrnitev odtegnjenih zneskov, nadaljno odtegovanje naj se pa ukine. V tem smislu se izjavi tudi ozji sosvet.

Bolniška biagajna učiteljstva, pogrebno vprašanje, zdravljenje učiteljstva v državnih zdravstvenih institutih.

Predsednik ljubljanskega učiteljskega društva je predaval o teh točkah dne 10. dec. 1921. v društvu. Predavanje je bilo priobčeno v stanovskem glasilu. — Ozji sosvet izjavlja, da je o ustanovitvi učiteljske bolniške biagajne naša organizacija že razpravljala svoječasno na celjskem zborovanju Zaveze in so se ob tej priliki tudi sestavila pravila. A čim je prišlo do določitve višine izplačil, prišli smo vedno na mrtvo točko. Ozji sosvet podpira tudi nadalje tako stremenje in sklone, naj pride predlagatelj na prihodnje zborovanje širjega sosveta s konkretnimi predlogi. — Ozji sosvet je odločno proti razpustu obstoječega društva „Samopomoči“ (naša gospodarska institucija za nakazilo podpore v slučaju smrti), ker ne moremo posegati v delokrog društva, ki je samostojno in baš sedaj je pričakovati z izpremembo pravil in raztegnitve na vso državo najlepšega razvoja. Nasprotno poziva ozji sosvet vse učiteljstvo, da se oklene naših starih, že obstoječih gospodarskih institucij, nikakor pa ne kaže, jih podirati z ustanavljanjem novih, ki služijo istemu cilju. — **V zadevi zdravljenja učiteljstva v javnih bolnišnicah in kopališčih** se ugotovi, da kot nima nobena druga kategorija uradništva ugodnosti, tako tudi učiteljstvo ne. O stvari se je že interveniralo, sklone se, da se napravi še enkrat tozadevna vloga na ministrstvu prosvete in za narodovo zdravje. — Kar se